

Новак А.М.

Національне антикорупційне бюро України

ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В 1991–2017 РОКАХ

Досліджено історичні та теоретичні основи формування національної антикорупційної політики в системі публічної влади сучасної України. Охарактеризовано процес формування національної антикорупційної політики в умовах реформування державного управління. Доведено, що під час вироблення антикорупційної політики в Україні вагомим завданням виступає визначення стратегії, тактики та конкретних заходів антикорупційної діяльності на кожному історичному етапі. Основою національної антикорупційної політики визначено вдосконалення антикорупційного законодавства, посилення негативного ставлення до корупції та причин її виникнення. Встановлено, що ефективність національної політики запобігання корупції в Україні вимагає належного законодавчого забезпечення, формування дієвої системи державних органів, забезпечення належної координації антикорупційної політики, превентивних заходів запобігання корупції, а також їх подолання. Проаналізовано стан наукового розроблення проблем формування національної антикорупційної політики. Обґрунтовано, що особливо увагу варто приділити науково-теоретичному обґрунтуванню правових аспектів протидії корупційними виявам в Україні.

Ключові слова: держава, державне управління, запобігання корупції, корупція, національна антикорупційна політика, публічне управління.

Постановка проблеми. Національна антикорупційна політика сучасної Української держави виступає як система передбачених нормативно-правовими актами організаційно-правових, адміністративних, економічних, освітньо-виховних, культурних та інших заходів, що ініціюються, формалізуються та реалізуються органами публічної влади та громадськістю з метою виявлення, припинення корупційних правопорушень і сприяють реалізації прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб і держави. Визначальною метою антикорупційної політики є запобігання та протидія корупції в системі публічного управління шляхом реалізації принципів публічного адміністрування, що відповідають усталеним традиціям і принципам європейського адміністративного простору.

На базовому рівні публічного управління варто навести як встановлені профільними законами України «Про державну службу», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації» тощо, так і визначені нормами кримінального та адміністративного права правила, процедури та регламенти службової діяльності щодо запобігання корупції, які в умовах конституційних змін суттєво коригуються в контексті

політико-правових особливостей сучасного державотворення. На рівні – це засоби та способи протидії корупції, зокрема такі: підвищення прозорості діяльності державних органів, забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення умов для розвитку економіки, забезпечення європейських соціальних стандартів і добробуту населення, зниження рівня корупції в Україні та усунення причин й умов, що її обумовлюють, відкритість і гласність під час прийняття рішень та оприлюднення їх у засобах масової інформації, проведення громадського опитування та обговорення перед їх прийняттям.

Саме тому у науці публічного управління варто акцентувати увагу на таких проблемних напрямках: 1) системність напрацювання та реалізації національної антикорупційної політики на різних етапах державотворення; 2) розроблення національних програм підтримки діяльності недержавних структур для підвищення участі населення у протидії корупції; 3) розвиток нормативної бази щодо політичних, економічних, соціальних, організаційно-управлінських проблем запобігання корупції й корупційним правопорушенням; 4) формування нормативно-правової основи реалізації національної антикорупційної політики.

Загальною проблемою формування національної антикорупційної політики виступає забезпечення внутрішньої стабільності, правопорядку та дотримання принципу законності в нашій державі на сучасному етапі історичного розвитку. Такий стан речей характеризується процесами поглиблення реформ усіх сфер суспільного життя, набуває дедалі винятковішого значення. При цьому питання юридичної відповідальності за посадові злочини та корупційні діяння, особливо такі, що є результатом діяльності державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, привертають до себе підвищену увагу з боку як правоохоронних органів, так і суспільства загалом через те, що ця категорія злочинів становить значну соціальну небезпеку, адже вони деформують, вносять елементи дезорганізації в нормальну діяльність державних і самоврядних органів влади, підприємств, установ, організацій.

На жаль, наявні розробки історико-теоретичного змісту, що здійснені науковими школами в Україні та спрямовані на запобігання корупції в органах влади, сьогодні залишаються суто теоретичною проблемою, що потребує як власного вирішення, так і теоретичного обґрунтування. Нині протидія корупції виступила проблемою суспільного розвитку, основою національної стратегії сталого розвитку держави. Й саме тому конкретні політичні рішення та розроблене в період незалежності України антикорупційне законодавство хоча й знаходять підтримку серед різних суспільних груп, проте виглядають не досить ефективними, що уможливило вияви корупції, зміну її форм і методів впливу. Водночас феномен корупції в Україні виступає бар'єром ефективної співпраці держави з міжнародною спільнотою, демонструє нерозвиненість суспільних регуляторів протидії корупції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика дослідження історико-теоретичних основ формування національної антикорупційної політики (далі – НАП) є предметом аналізу політичної науки, права та державного управління. Водночас за період з 1995 по 2017 роки лише окремі аспекти проблеми загальної протидії корупції були предметом комплексних досліджень у галузі права та політології, насамперед кримінального та адміністративного права, зокрема це праці таких дослідників, як Л. Аркуша, Д. Заброна, В. Коваленко, В. Лукомський, М. Мельник, Є. Невмержицький, С. Рогульський, О. Терещук, О. Ткаченко, С. Шалгунова. Також важливими є наукові доробки фахівців сфери дер-

жавного управління – С. Серьогіна, В. Соловйова, Н. Липовської, О. Антонової, В. Баштанника, О. Петренко. Предметна сфера досліджень НАП простягається від вивчення властивостей виявів корупції, її макронаслідків і суспільної деформації під впливом корупції, до яких вона призводить на вищому рівні управління, до розуміння індивідуальних культурних і психологічних факторів, що сприяють або перешкоджають корупційному поведженню на нижньому рівні.

Досягнені у напрямі формування та реалізації НАП науково-теоретичні обґрунтування, характеристика особливостей правового регулювання та практична діяльність суб'єктів, які уповноважені державою забезпечити реалізацію подальшого комплексного теоретичного розроблення вказаної проблеми. Не досить дослідженою залишається проблема особливостей зменшення рівня корумпованості в суспільстві на різних етапах державотворення. Насамперед, це стосується чіткого визначення сутності виявів корупції в органах державної влади, засобів запобігання та протидії. Від правильного розуміння сутності корупційних виявів значною мірою залежить формування стратегії та тактики антикорупційної діяльності, постановка її цілей, визначення сил і засобів. З огляду на це варто приділити увагу саме питанням історичному контексту як формування НАП, так і трансформації суспільного сприйняття корупції. У цьому контексті треба розглянути історичні витоки та соціальні передумови виникнення корупції, її економічний, правовий аспекти, системний характер, зв'язок з іншими негативними соціальними явищами.

Постановка завдання. З метою конкретизації змісту, особливостей формування та реалізації національної антикорупційної політики на різних етапах державотворення важливо, по-перше, охарактеризувати тенденції формування та реалізації системи публічного управління на центральному та регіональному рівнях; по-друге, встановити особливості взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування в контексті відповідності усталеним європейським традиціям реалізації антикорупційної політики; по-третє, визначити напрями вдосконалення публічно-управлінської діяльності на рівнях управління у сфері формування антикорупційної політики; по-четверте, забезпечити розроблення теоретичних засад формування національної антикорупційної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У галузі державного управління проблема корупції

в органах публічної влади здебільшого досліджувалася в контексті аналізу нормативно-правового регулювання діяльності державних службовців (В. Авер'янов, С. Дубенко, М. Мельник, Е. Молдаван, Н. Нижник, В. Олуйко, О. Прохоренко, С. Серьогін, М. Стрельбицький, В. Щербань та інші вчені). Також здійснюються теоретизація основних понять (М. Бесараб, А. Кушніренко, М. Павловський, М. Пірен), аналіз динаміки корупційних виявів (І. Авакумов, О. Войцеховський, В. Безчасний, Л. Горілик, М. Грищук), особливо в правоохоронній системі України (О. Бантишев, І. Бондаренко, О. Кальман, М. Мельник, М. Погорецький, Б. Романюк, Є. Скулиш та інші), впливу корупції на соціально-політичні процеси (М. Камлик, О. Маркєєва, Є. Невмержицький) та інше. Варто зазначити, що як серед українських учених, так і серед практиків державного управління не існує чіткого визначення поняття корупції. Основні підходи до розуміння корупції можна звести до такого: корупція розуміється як підкуп-продажність державних службовців; корупція розглядається як зловживання владою або посадовим становищем, здійснене з певних особистих інтересів; корупцію розуміють як використання посадових повноважень, статусу посади, а також її авторитету для задоволення особистого інтересу або інтересів третіх осіб; корупція розглядається як елемент (ознака) організованої злочинності. Одним із перших вітчизняних науковців приділив увагу корупції в контексті її впливу на імідж державних службовців С. Серьогін, зазначивши, що «розглядаючи питання формування іміджу влади, обійти проблему корупції з її негативним впливом на сприйняття влади суспільством було б неправильно» [1].

Сучасні наукові погляди на корупцію доцільно розподілити за такими напрямками:

– історико-теоретичний напрям – передбачає інтеграцію міжнародних і національних інструментів кваліфікації, виявлення та протидії корупції й базується на регламентації міжнародними нормативно-правовими актами, які викладені у формі рішень і резолюцій міжнародних організацій. Фактично йдеться про певне узагальнення поняття «корупція», стандарти службової діяльності, регламенти функціонування управлінських структур тощо.

– інституціональний напрям – базується на детермінації інституціональних характеристик корупції й передбачає поєднання політичних, соціально-економічних та юридичних складових. На сучасному етапі варто доповнити такий перелік соціетальним аспектом.

– гуманізаційний напрям – виходить із сучасного розуміння концепції “good governance” як реалізації права людини на ефективне врядування. У межах цього напрямку досліджується вплив корупції на ефективність соціального управління й здатність систем управління протидіяти корупції.

– функціональний напрям – базується на дослідженні впливу корупції на дотримання прав і свобод людини в системі публічного управління. При цьому досить часто третій і четвертий напрями виступають в інтегрованому вигляді та доповнюються сучасним розумінням принципу “non-discrimination”;

– адаптаційний напрям – передбачає аналіз передового вітчизняного досвіду та досвіду інших держав, наддержавних утворень щодо розроблення, впровадження та реалізації основ антикорупційної політики.

Важливо визначити головні завдання вирішення проблеми, що мають бути досягнуті в процесі реалізації заходів із питань протидії корупції в умовах проведення системних реформ (відповідно до Стратегії «Україна – 2020»: по-перше, з'ясування особливостей виникнення, сутності специфіки детермінації корупційних правопорушень в Україні (з позицій управлінської науки та права); по-друге, раціоналізація антикорупційного законодавства щодо закріплення національних традицій і міжнародного досвіду протидії корупції; по-третє, систематизація механізмів запобігання корупційним діям в органах державної влади та місцевого самоврядування; по-четверте, формування в посадових осіб органів публічної влади здатності провести антикорупційну експертизу нормативно-правових актів [2].

Власне, історичний процес формування національної (державної) антикорупційної політики в Україні потребує довгострокової стратегії, тактики та конкретних заходів антикорупційної діяльності в системі публічного управління. При цьому завжди основою якісних змін у сфері державної політики протидії корупції є комплекс законодавчих актів щодо формування (або трансформації) законодавчих норм у сфері протидії корупції, що досягається шляхом прийняття дієвих норм антикорупційного законодавства. Сутність трансформації антикорупційного законодавства має полягати у створенні умов обмеження або унеможливлення факторів корупції; запобіганні конфлікту інтересів у професійній діяльності (особистих, службових, організаційних) [3].

За 2014–2017 роки відбулися кардинальні зміни в політичному та суспільному житті країни, коли на законодавчому рівні прийнято комплекс нормативних документів для вдосконалення національної антикорупційної політики. При цьому аналіз суспільно-політичних і соціально-економічних засад виникнення корупції в Україні засвідчив таке: по-перше, недостатню визначеність, непослідовність і поверховість у процедурі формування, а надалі – реалізації антикорупційної політики, що породжує у правопорушників відчуття безкарності. По-друге, надзвичайно широкий інституціональний контент протидії корупції поступово перетворює протидію корупції на закрити адміністративну систему, яка починає набувати рис автономії в державі та закритості для суспільства. По-третє, відсутність державної ініціативи й необхідних організаційних заходів щодо створення суспільних формувань, незалежних недержавних структур для підвищення активності населення в боротьбі з корупцією провокує вузько спрямований підхід до розуміння протидії, тобто спрямованої не на явище корупції, а на її вияви. По-четверте, відсутність прозорості процесів роздержавлення власності, вирішення економічних і господарських питань, надання пільг тощо створює умови для поширення корупції. І, нарешті, по-п'яте, системні недоліки законодавства, що знаходять свій вияв як у недосконалості норм законів, так і в їхній внутрішній суперечності, не сприяють створенню раціональної системи контролю за діяльністю службовців, надійному адміністративно-правовому захисту людини від виявів корупції. Корупція має свої особливості, набуває загальнонаціонального, системного характеру та справляє визначальний вплив на українську політику, економіку та інші сфери суспільного життя. Поширення корупційних способів вирішення політичних, економічних і соціальних питань, правових спорів дає підстави дійти висновку про системність корупції в усіх сферах державного й суспільного життя та навіть про загрозу формування в Україні «корупційної культури».

Закон України «Про боротьбу з корупцією», прийнятий ще 1995 року, проблему подолання корупції фактично звів до рівня адміністративного правопорушення [48]. Спрямованість норм Закону на боротьбу зі скоєним корупційним правопорушенням, а не на запобігання та усунення причин і умов, що його породили, завадила зниженню рівня корупції в державі. Установлені цим законом спеціальні обмеження, спрямовані проти корупції, не виконують запобіжної ролі, бо не під-

кріплені іншими нормативними актами, що регулюють правила поведінки державних службовців. Ситуація продовжує залишатися складною й неоднозначною.

Корупційні правопорушення можуть мати такі форми (види): 1) зловживання владою або посадовим становищем, перевищення влади або повноважень, злочини, що вчиняються для задоволення корисливих чи інших особистих інтересів або інтересів інших осіб; 2) розкрадання державного, колективного або приватного майна з використанням посадового становища; 3) незаконне одержання матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг; 4) одержання кредитів, позичок, допомоги, придбання цінних паперів, нерухомості або іншого майна з використанням пільг чи переваг, не передбачених законодавством або на які особа не має права; 5) здійснення самостійно, через представника або підставних осіб підприємницької діяльності з використанням влади чи посадових повноважень, а також пов'язаних із ними можливостей; 6) хабарництво; 7) сприяння з використанням посадового становища фізичним та юридичним особам у здійсненні ними підприємницької та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг; 8) неправомірне втручання з використанням посадового становища в діяльність інших державних органів чи посадових осіб із метою перешкодити виконанню ними своїх повноважень чи домогтися прийняття неправомірного рішення; 9) використання інформації, одержаної під час виконання посадових обов'язків, у корисливих чи інших особистих інтересах; 10) необґрунтована відмова у наданні відповідної інформації або несвоєчасне її надання, або надання недостовірної чи неповної службової інформації; 11) надання необґрунтованих переваг фізичним або юридичним особам шляхом підготовки та прийняття нормативно-правових актів чи управлінських рішень; протегування з корисливих або інших особистих інтересів у призначенні на посаду особи, яка за діловими та професійними якостями не має переваг перед іншими кандидатами [4–6]. Корупція може виявлятися також в інших формах, зокрема не передбачених законом [47]. Саме цими особливостями треба пояснити складність застосування стандартного алгоритму запобігання корупції й доцільність розроблення багатофункціональних алгоритмів запобігання корупції. Втім, такий підхід має спиратися як на усталену нормативно-правову базу, так і на ефективні суспільно-політичні регулятори антикорупційної діяльності.

Загалом, корупція як соціальне явище існує в певних інституціональних рамках: на неї впливають економічні, політичні, правові, соціальні процеси. Високий рівень сприйняття корупції громадянами пояснюється відсутністю реформ у сфері протидії корупції. Індикатором цього є, зокрема, незадовільне виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо запровадження антикорупційних стандартів: із 25 рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), наданих за результатами першого та другого раундів оцінювання, лише 13 рекомендацій виконані, попри 6 років роботи та три раунди оцінювання прогресу; із 16 рекомендацій, наданих за результатами третього раунду, виконано лише 3 рекомендації [7]. Так само з антикорупційних рекомендацій Плану дій із лібералізації візового режиму з ЄС імплементована лише невелика частина, що стосується криміналізації корупції.

Конвенція ООН проти корупції у статті 6 «Орган або органи із запобігання та протидії корупції» вказує, що кожна держава-учасниця забезпечує, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, наявність органу або у належних випадках – органів, які здійснюють запобігання корупції за допомогою таких засобів, як: 1) проведення політики, яка згадана в статті 5 цієї Конвенції та у належних випадках – здійснення нагляду та координації реалізації такої політики; 2) розширення та поширення знань із питань запобігання корупції. Зокрема, кожна держава-учасниця забезпечує органу або органам, зазначеним у пункті 1 цієї статті, необхідну незалежність, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, з метою надання такому органу або органам можливості виконувати свої функції ефективно й в умовах свободи від будь-якого неналежного впливу. Треба забезпечити необхідні матеріальні ресурси та спеціалізований персонал, а також таку підготовку персоналу, яка може бути потрібна для виконання покладених на нього функцій; 3) кожна держава-учасниця повідомляє Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй назву та адресу органу або органів, які можуть сприяти іншим державам-учасницям у розробленні й вжитті конкретних заходів щодо недопущення корупції [8].

Відповідно до завдання визначення етапів формування НАП важливо виокремити історичні етапи становлення національної антикорупційної політики в Україні:

1 етап – 1991–1995 рр. – етап становлення нормативних засад НАП, формування структури сис-

теми протидії корупції; термін «корупція» використовувався як вторинний, порівняно з іншими поняттями (зловживання владою, перевищення повноважень, хабарництво тощо);

2 етап – 1995–2009 рр. – формування основ національної антикорупційної політики, прийняття Закону України «Про боротьбу з корупцією» (1995 р.), акцент на адміністративній природі корупції як правопорушення, напрацювання кримінально-правової бази в питаннях протидії корупції, поступове наближення до міжнародних стандартів у сфері протидії корупції;

3 етап – 2009–2011 рр. – прийняття «антикорупційного пакету законів – 1» (закони в дію не вступили), початок формування національної антикорупційної політики;

4 етап – прийняття «антикорупційного пакету законів – 2» (2011 р.), продовження процесу формування національної антикорупційної політики, посилення співпраці із зарубіжними організаціями, формування зовнішніх критеріїв і методології зовнішнього оцінювання стану корумпованості органів влади та посадових осіб;

5 етап – 2014–2015 рр. – прийняття «антикорупційного пакету законів – 3», визначення антикорупційної політики;

6 етап – 2015-2016 рр., інституціоналізація системи органів влади у сфері запобігання корупції, розвиток антикорупційної політики України в контексті положень Угоди про асоціацію України та ЄС, реалізації положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»;

7 етап – з 2-го півріччя 2016 р. – 2017 р. – перехід до нового виміру формування національної антикорупційної політики, запровадження механізму раціоналізації антикорупційної політики держави, ініціатива Президента України про запровадження Вищого антикорупційного суду, конфлікт між суб'єктами антикорупційної політики.

Нині в Україні фактично вибудована єдина система нормативного правового забезпечення протидії корупції, починаючи від законодавчих актів і до нормативних актів органів публічної влади. З питання нормативно-правового забезпечення на державному та регіональному рівнях заходів щодо протидії корупції можна зробити однозначний висновок, що прийняті сьогодні базові закони або підзаконні нормативні правові акти комплексно регулюють профілактику та протидію виявів корупції в діяльності органів публічної влади.

Висновки. Сьогодні в Україні фактично вибудована єдина система нормативного правового забезпечення протидії корупції, починаючи від

законодавчих актів і до нормативних актів органів публічної влади.

Процес формування напрямів антикорупційної політики в Україні пройшов тривалий шлях і на сучасному етапі зберігає свою актуальність. Сутність антикорупційного законодавства полягає в тому, щоб: 1) обмежити, нейтралізувати чи усунути фактори корупції: запобігти конфлікту інтересів (особистих і службових); нормативно визначити рамки етичної поведінки особи, уповноваженої на виконання завдань і функцій держави; зробити вчинення корупційних правопорушень справою невігідною та ризикованою, і, врешті-решт, досягти того, щоб особа чесно та сумлінно виконувала свої службові обов'язки; 2) чітко визначити ознаки корупційних правопорушень: передбачити адекватні заходи відповідальності за їх вчинення; належним чином врегулювати діяльність органів державної влади та їхніх окремих підрозділів, які безпосередньо протидіють корупції.

Ефективні механізми реалізації національної антикорупційної політики повинні здійснюватися за допомогою державного та громадського контролю та реалізуватися шляхом контролю за діяльністю органів влади й управління, правоохоронних органів, за прийняттям органами влади рішень, за дотриманням законів, проведення

громадської експертизи проектів і чинних нормативно-правових актів, концепцій і програм із питань протидії корупції та врахування її висновків, обговорення проектів, участю у прийнятті рішень, внесення пропозицій, залучення до спільного розгляду звернень і скарг громадян інших громадських об'єднань, науковців, наукових установ для проведення громадських експертиз і висвітлення в засобах масової інформації результатів досліджень і перевірок.

Науковий аналіз проблематики корупції в системі публічного управління варто проводити за такими напрямками: 1) стан наукового розроблення вказаної проблеми в аспектах правового забезпечення, управління та організації діяльності щодо протидії корупційним виявам у системі публічної влади; 2) роль правового регулювання як складової антикорупційної політики держави; 3) антисоціальна та антипублічна сутність і зміст корупції через конституційне та законодавче обґрунтування актуальності запобігання та протидії цьому негативному явищу в діяльності органів; 4) чинне антикорупційне законодавство України та практика його застосування; 5) напрями впровадження позитивного закордонного досвіду формування антикорупційної політики; 6) практичні рекомендації щодо основних шляхів удосконалення державної антикорупційної політики.

Список літератури:

1. Сergygin S.S. Механізми попередження та протидії корупції в органах публічної влади України: дис. ... канд. наук. з держ. упр.: спец. 25.00.02. Дніпропетровськ, 2009. 249 с.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015/. Офіційний вісник Президента України. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.
3. Мельник М.І. Антикорупційне законодавство України: досвід застосування та проблеми вдосконалення. Юридична Україна. 2003. № 6. С. 64–69.
4. Прохоренко О.Я. Організаційно-правові аспекти та стан протидії корупційним проявам у системі державної служби. Статистика України. 2002. № 4. С. 42–45.
5. Прохоренко О.Я. Протидія корупційним проявам у системі державної служби України (організаційно-правовий аспект): дис. ... канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.03. Київ, 2004. 206 с.
6. Романюк Б.В. Протидія корупційним проявам в Україні – нагальна потреба сьогодення. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2003. № 7. С. 5–13.
7. Україна стала сороковим членом Групи держав Ради Європи проти корупції (ГРЕКО). Офіційний сайт Міністерства юстиції. 2010. URL: <ps://minjust.gov.ua/news/ministry/ukraina-stala-sorokovim-chlenom-grupi-derjav-radi-evropi-proti-koruptsii-greko-6134> (дата звернення: 22.06.2018).
8. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Закон України від 18 жовтня 2006 р. № 251-V. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 50. Ст. 496.

ИСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ АНТИКОРРУПЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ В 1991–2017 ГОДАХ

Исследованы исторические и теоретические основы формирования национальной антикоррупционной политики в системе публичной власти современной Украины. Охарактеризован процесс формирования национальной антикоррупционной политики в условиях реформирования государственного управления. Доказано, что при выработке антикоррупционной политики в Украине основным заданием выступает определение стратегии, тактики и конкретных мероприятий антикоррупционной деятельности на каждом историческом этапе. Основой национальной антикоррупционной политики определено совершенствование антикоррупционного законодательства, усиление негативного отношения к коррупции в обществе и причин ее возникновения. Установлено, что эффективность национальной политики предотвращения коррупции в Украине требует надлежащего законодательного обеспечения, формирования действенной системы государственных органов, обеспечения надлежащей координации антикоррупционной политики, превентивных мер предупреждения коррупции, а также их преодоления. Проанализировано состояние научной разработки проблем формирования национальной антикоррупционной политики. Обосновано, что особое внимание следует уделить научно-теоретическому обоснованию правовых аспектов противодействия коррупционным проявлениям в Украине.

Ключевые слова: государство, государственное управление, предотвращение коррупции, коррупция, национальная антикоррупционная политика, публичное управление.

HISTORICAL AND THEORETICAL BASIS FOR THE FORMATION OF THE NATIONAL ANTI-CORRUPTION POLICY IN UKRAINE IN 1991–2017 YEARS

The historical and theoretical bases of formation of national anti-corruption policy in the system of public authority of modern Ukraine are researched. The process of forming a national anti-corruption policy in the conditions of reforming the state administration is characterized. It is proved that in developing anticorruption policy in Ukraine, the main task is to determine the strategy, tactics and concrete measures of anti-corruption activity at each historical stage. The basis of the national anti-corruption policy is the improvement of anti-corruption legislation, strengthening the negative attitude towards corruption in society and the causes of its occurrence. It is established that the effectiveness of the national policy of prevention of corruption in Ukraine requires adequate legislative support, the formation of an effective system of state bodies, ensuring proper coordination of anti-corruption policies, preventive measures for the prevention of corruption, as well as overcoming them. The state of scientific development of problems of formation of national anti-corruption policy is analyzed. It is substantiated that special attention should be paid to the scientific and theoretical substantiation of legal aspects of counteracting corruption in Ukraine.

Key words: state, state administration, corruption prevention, corruption, national anti-corruption policy, public administration.